

Vergaderjaar 2009–2010

26 643

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Nr. 165

BRIEF VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 juli 2010

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft de op 20 mei jl. aangenomen motie Gerkens c.s. (26 643, nr. 156, zie bijlage 1), over een verzoek aan de Algemene Rekenkamer om onderzoek te doen naar besparingsmogelijkheden van de afbouw van gesloten standaarden en de introductie van open source software bij de Rijksoverheid en lagere overheden, nader uitgewerkt.

Ingevolge artikel 21a derde lid van het Reglement van Orde heeft de commissie over het uitgewerkte voorstel advies gevraagd aan de commissie voor de Rijksuitgaven. Deze commissie heeft op 12 juli 2010 positief geadviseerd (zie bijlagen 2 en 3).

De commissie stelt de onderstaande probleemstelling, onderzoeksvragen en het tijdschema voor de formulering van een verzoek aan de Algemene Rekenkamer voor.

Namens de commissie moge ik u verzoeken dit voorstel ter goedkeuring aan de Kamer voor te leggen.

1. Probleemstelling

Bieden de afbouw van gesloten standaarden en de introductie van open source software bij de Rijksoverheid en lagere overheden mogelijkheden om te komen tot een verbeterde marktwerking en besparingen in de uitgaven van de Rijksoverheid en de lagere overheden aan ICT?

2. Voorgestelde onderzoeksvragen

1. Welke mogelijkheden en scenario's bestaan er voor de afbouw van gesloten standaarden en de introductie van open source software bij de Rijksoverheid en lagere overheden?

2. Welk deel van de gesloten standaarden en software kan worden vervangen door open standaarden en open source oplossingen en welk deel niet?
3. Wat zijn de huidige kosten? Wat zijn de indicatieve introductiekosten van en de indicatieve structurele kosten na afbouw van gesloten standaarden en de introductie van open source software? Welke indicatieve besparingen kunnen hiermee worden gerealiseerd?
4. Op welke termijn zouden de afbouw van gesloten standaarden en de introductie van open source software kunnen worden gerealiseerd?
5. Welke voor- en nadelen en kansen en risico's onderscheidt de Algemene Rekenkamer naast de kostenoverwegingen? Aan welke voorwaarden moet zijn voldaan om de implementatie van open source software mogelijk te maken?

De Tweede Kamer verzoekt de Algemene Rekenkamer in het onderzoek aandacht te besteden aan actuele (inter-)nationale ontwikkelingen rond de inzet van ICT door overheden en vanuit dit perspectief aanbevelingen te doen.

3. Tijdstip van publicatie

Met het oog op een gedegen behandeling van het rapport ter voorbereiding op de Voorjaarsnota 2011 en de eerste supplettoire begrotingen, verzoekt de Tweede Kamer de Algemene Rekenkamer het rapport uiterlijk in februari 2011 aan de Kamer aan te bieden.

De Tweede Kamer verzoekt de Algemene Rekenkamer daarnaast om bevindingen met relevantie voor de begroting 2011 zo mogelijk in november 2010, voorafgaand aan de begrotingsbehandeling ter kennis te brengen van de Kamer.

4. Samenwerking

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in haar brief van 19 mei jl. (26 643, nr. 158) aangeboden om zelf onderzoek te doen naar het besparingspotentieel van het gebruik van open source software en open standaarden, waarna de Algemene Rekenkamer vervolgens een oordeel zou kunnen geven over het resultaat. Omdat de Tweede Kamer de betrokkenheid van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bij het onderzoek van groot belang vindt, maar ook sterk hecht aan de onafhankelijke blik van de Algemene Rekenkamer, verzoekt zij de minister om de Algemene Rekenkamer bij dit onderzoek zo goed mogelijk te ondersteunen.

Niet alleen voor informatie over de rijksoverheid maar vooral ook voor informatie over lagere overheden zal de minister van BZK de belangrijkste bron, dan wel tussenpersoon zijn voor dit onderzoek. De Algemene Rekenkamer heeft immers zelf geen formele bevoegdheden bij deze overheden. De Tweede Kamer vraagt de Algemene Rekenkamer om de lagere overheden zo nodig in haar onderzoek te betrekken op basis van vrijwilligheid.

De commissie verzoekt u dit voorstel en de bijbehorende motie door te geleiden naar de Algemene Rekenkamer.

De fungerend voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
De Krom

De waarnemend griffier van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Hendrickx

Nr. 56 MOTIE VAN HET LID GERKENS C.S.

Voorgesteld 19 mei 2010

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

van mening, dat er forse besparingen kunnen worden gedaan in de uitgaven aan ICT door de overheid wanneer de marktwerking verbeterd wordt door openheid van de markt;

verzoekt de Algemene Rekenkamer onderzoek te doen naar de afbouw van gesloten standaarden voor de rijksoverheid en de besparingen die dit op kan leveren;

verzoekt de Algemene Rekenkamer onderzoek te doen naar de afbouw van gesloten standaarden voor de lagere overheden en de besparingen die dit op kan leveren;

verzoekt de Algemene Rekenkamer onderzoek te doen naar de introductie van open source software voor de rijksoverheid en de besparingen die dit op kan leveren;

verzoekt de Algemene Rekenkamer onderzoek te doen naar de introductie van open source software voor de lagere overheden en de besparingen die dit op kan leveren;

verzoekt de Algemene Rekenkamer de Tweede Kamer op de hoogte te brengen van de uitkomsten van deze onderzoeken,

en gaat over tot de orde van de dag.

Gerkens
Heijnen
Vendrik

Den Haag, 12 juli 2010

Advies

Bij brief van 8 juli 2010 heeft de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de commissie voor de Rijksuitgaven gevraagd om, overeenkomstig artikel 21a, derde lid, van het Reglement van Orde Tweede Kamer, advies uit te brengen over een voorstel de Algemene Rekenkamer te verzoeken om een onderzoek in te stellen naar besparingsmogelijkheden van de afbouw van gesloten standaarden en de introductie van open source software bij de rijksoverheid en bij lagere overheden. De commissie voor de Rijksuitgaven geeft bij dezen een positief advies over bovengenoemd voorstel.

Aanleiding

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in haar procedurevergadering van 1 juli 2010 besloten om de op 20 mei jl. aangenomen motie Gerkens c.s. (26 643, nr. 156), over een verzoek aan Algemene Rekenkamer voor onderzoek naar de besparingsmogelijkheden van de afbouw van gesloten standaarden en de introductie van open source software bij de rijksoverheid en lagere overheden, nader uit te werken en vervolgens de commissie voor de Rijksuitgaven om advies te vragen.

Kader

De formele procedure bij het verzoeken van onderzoek is vastgelegd in artikel 21a, derde lid, van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer. Daarin is bepaald:

«Over een voorstel aan de Kamer, de Algemene Rekenkamer te verzoeken een onderzoek in te stellen, wordt niet beslist dan na advies van de commissie (voor de Rijksuitgaven).»

De commissie voor de Rijksuitgaven gaat in onderstaand schriftelijk advies in op de volgende punten:

1. Meerwaarde van de Algemene Rekenkamer voor het gevraagde onderzoek;
2. De onderzoeksvragen;
3. De publicatiedatum.

Meerwaarde van de Algemene Rekenkamer voor het gevraagde onderzoek

De Algemene Rekenkamer heeft toegang tot de administraties en documenten van de ministeries en andere onderdelen van de rijksoverheid, zoals zelfstandige bestuursorganen en andere rechtspersonen met een wettelijke taak. Hiermee zijn de belangrijkste informatiebronnen binnen het Rijk toegankelijk en kan de Algemene Rekenkamer bijvoorbeeld onder meer de juistheid en volledigheid beoordelen van de informatie die door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt verstrekt.

De Algemene Rekenkamer heeft geen bevoegdheden bij de lagere overheden. De informatie hierover zal dan ook conform het onderzoeksvoorstel in eerste instantie via de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, die toegang heeft tot deze overheden en naar verwachting reeds over de benodigde informatie beschikt, worden

opgeleverd. Indien dit ontoereikend is, zal de Algemene Rekenkamer eventueel op basis van vrijwilligheid enkele lokale rekenkamers kunnen verzoeken om samenwerking en informatie. Het is uiteindelijk aan de Algemene Rekenkamer om te beoordelen of haar bevoegdheden ver genoeg reiken om de onderzoeksvragen over de lagere overheden te kunnen beantwoorden.

De Algemene Rekenkamer beschikt over de benodigde kennis en expertise om dit onderzoek te kunnen uitvoeren. De Algemene Rekenkamer heeft in het verleden meerdere onderzoeksrapporten op dit beleidsterrein opgeleverd, zoals in 2007 «Lessen uit ICT-projecten bij de overheid, deel A» (26 643, nr. 100) en in 2008 «Lessen uit ICT-projecten bij de overheid, deel B» (26 643, nr. 130). Het onderwerp lijkt goed in de (vernieuwde) strategie van de Algemene Rekenkamer te passen. Bovendien heeft de Algemene Rekenkamer ruime ervaring met het doen van rijksbreed onderzoek.

Concluderend: de Algemene Rekenkamer kan voor dit onderzoek gebruik kunnen maken van haar unieke bevoegdheden en beschikt over de vereiste kennis en expertise. Daarnaast is de Algemene Rekenkamer onafhankelijk.

Probleemstelling en onderzoeksvragen

De commissie voor de Rijksuitgaven constateert dat het onderzoeksvoorstel zoals verwoord in de door de Kamer aanvaarde motie Gerkens c.s. (26 643, nr. 156) door de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties – met ondersteuning door het Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven – nader is uitgewerkt. De commissie voor de Rijksuitgaven vindt de in uw brief voorgestelde onderzoeksvragen adequaat geformuleerd en heeft er vertrouwen in dat de Algemene Rekenkamer deze zo nodig nader zal kunnen operationaliseren.

Publicatiedatum

Het verzoek aan de Algemene Rekenkamer richt zich op aanbidding van het rapport aan de Tweede Kamer uiterlijk in februari 2011. Dit met het oog op een gedegen behandeling van het rapport ter voorbereiding op de Voorjaarsnota 2011 en de eerste suppletoire begrotingen. Daarnaast wordt de Algemene Rekenkamer verzocht om bevindingen met relevantie voor de rijksbegroting 2011 zo mogelijk in november 2010 ter kennis te brengen aan de Kamer. De commissie voor de Rijksuitgaven wijst u er evenwel op dat de Algemene Rekenkamer de haalbaarheid van de gevraagde opleverdata nog zal moeten bepalen.

De griffier van de commissie voor de Rijksuitgaven,
Groen

Den Haag, 8 juli 2010

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft besloten om u ingevolge artikel 21a derde lid van het Reglement van Orde advies te vragen over haar voorstel aan de Kamer om de Algemene Rekenkamer te verzoeken een onderzoek in te stellen naar besparingsmogelijkheden van de afbouw van gesloten standaarden en de introductie van open source software bij de Rijksoverheid en lagere overheden. Dit voorstel is een uitwerking van de op 20 mei jl. aangenomen motie Gerkens c.s. (26 643, nr. 156).

De commissie stelt de onderstaande probleemstelling, onderzoeksvragen en het tijdschema voor de formulering van een verzoek aan de Algemene Rekenkamer voor.

1. Probleemstelling

Bieden de afbouw van gesloten standaarden en de introductie van open source software bij de Rijksoverheid en lagere overheden mogelijkheden om te komen tot een verbeterde marktwerking en besparingen in de uitgaven van de Rijksoverheid en de lagere overheden aan ICT?

2. Voorgestelde onderzoeksvragen

1. Welke mogelijkheden en scenario's bestaan er voor de afbouw van gesloten standaarden en de introductie van open software bij de Rijksoverheid en lagere overheden?
2. Welk deel van de gesloten standaarden en software kan worden vervangen door open standaarden en open source oplossingen en welk deel niet?
3. Wat zijn de huidige kosten? Wat zijn de indicatieve introductiekosten van en de indicatieve structurele kosten na afbouw van gesloten standaarden en de introductie van open source software? Welke indicatieve besparingen kunnen hiermee worden gerealiseerd?
4. Op welke termijn zouden de afbouw van gesloten standaarden en de introductie van open source software kunnen worden gerealiseerd?
5. Welke voor- en nadelen en kansen en risico's onderscheidt de Algemene Rekenkamer naast de kostenoverwegingen? Aan welke voorwaarden moet zijn voldaan om de implementatie van open source software mogelijk te maken?

De Tweede Kamer verzoekt de Algemene Rekenkamer in het onderzoek aandacht te besteden aan actuele (inter-)nationale ontwikkelingen rond de inzet van ICT door overheden en vanuit dit perspectief aanbevelingen te doen.

3. Tijdstip van publicatie

Met het oog op een gedegen behandeling van het rapport ter voorbereiding op de Voorjaarsnota 2011 en de eerste supplettoire begrotingen, verzoekt de Tweede Kamer de Algemene Rekenkamer het rapport uiterlijk in februari 2011 aan de Kamer aan te bieden.

De Tweede Kamer verzoekt de Algemene Rekenkamer daarnaast om bevindingen met relevantie voor de begroting 2011 zo mogelijk in november 2010, voorafgaand aan de begrotingsbehandeling ter kennis te brengen van de Kamer.

4. Samenwerking

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in haar brief van 19 mei jl. (26 643, nr. 158) aangeboden om zelf onderzoek te doen naar het besparingspotentieel van het gebruik van open source software en open standaarden, waarna de Algemene Rekenkamer vervolgens een oordeel zou kunnen geven over het resultaat. Omdat de Tweede Kamer de betrokkenheid van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bij het onderzoek van groot belang vindt, maar ook sterk hecht aan de onafhankelijke blik van de Algemene Rekenkamer, verzoekt zij de minister om de Algemene Rekenkamer bij dit onderzoek zo goed mogelijk te ondersteunen.

Niet alleen voor informatie over de rijksoverheid maar vooral ook voor informatie over lagere overheden zal de minister van BZK de belangrijkste bron, dan wel tussenpersoon zijn voor dit onderzoek. De Algemene Rekenkamer heeft immers zelf geen formele bevoegdheden bij deze overheden. De Tweede Kamer vraagt de Algemene Rekenkamer om de lagere overheden zo nodig in haar onderzoek te betrekken op basis van vrijwilligheid.